

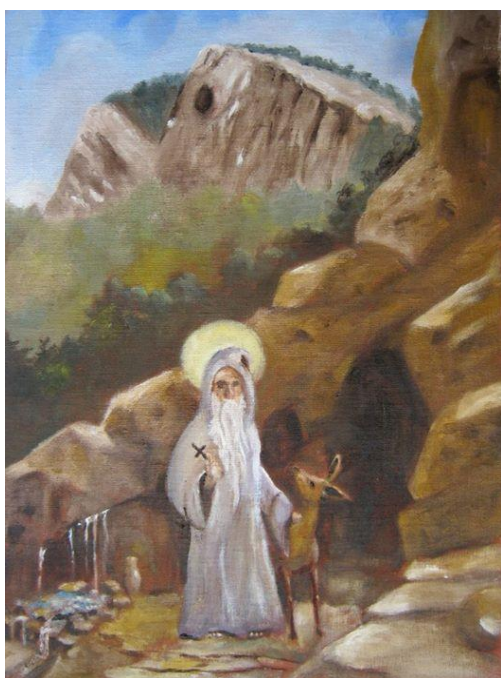
Povídání a malování ateistovo věci křesťanských se týkající. Část 12.

Nejdříve se sluší, ba i v poněkud samozvaném zastoupení již navštívených poustevníků, poděkovat za všechny sympatizující ohlasy.

Dnes navštívíme poustevníka v mnoha ohledech zvláštního. Rád si udržuje svá tajemství i odloučenost, a asi se mu „přímo na tělo“ nedostaneme, ale nevdí.

Jako kluci jsme trampovali - zprvu i na Berounce. V prostoru mezi Karlštejnem a Berounem jsme „objevili“ obec Svatý Jan pod Skalou.

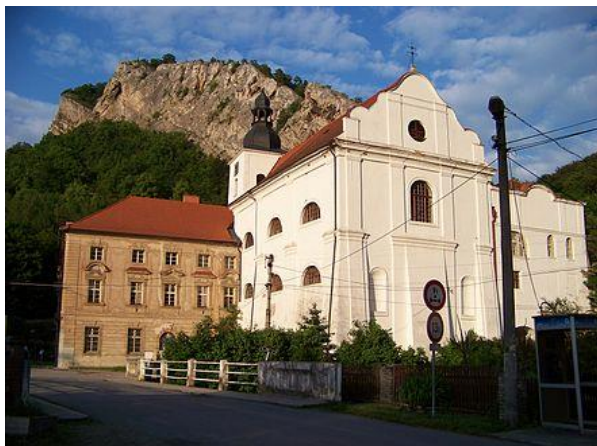
Na některých tehdejších mapách vůbec neexistovala, později jsme zjistili, že tamní klášter byl věznicí StB, a obec zmizela z map z důvodu utajení. A právě sem umístila silná lidová tradice zvěst o poustevníkovi Ivanovi, který zde v průběhu 9. století převážně za vlády knížete Neklana žil přes 40 let v jeskyni v téměř dokonalém ústraní, a jehož z osamocení vyrušil až lov knížete Bořivoje I. Ten pak v místě Ivanovy jeskyně a nedalekého pramene léčivé vody založil klášter, který světil benediktinům.

Zajímavé je, že, ač se o to benediktini snažili, nebyl církví katolickou za svatého prohlášen. Ta si hlavně v poslední době zakládá na pořádku v evidenci svých svatých a na jejich historické doložitelnosti. Existence sv. Ivana stojí totiž především na nepřímých důkazech. Jedním z nich je pradávna silná tradice. Písemné zprávy o tomto poustevníkovi se kupodivu našly až v Rusku – za svatého ho proto považuje církev pravoslavná. Zkoumání kosterních pozůstatků připisovaných právě Ivanovi potvrdilo, že se jednalo o člověka dlouhodobě žijícího v chladu a vlhku. Odhad stáří těchto ostatků je navíc v souladu s dobou pravděpodobného úmrtí poustevníka kolem roku 900. Ivanův původ je trochu nejasný - podle některých zdrojů se jednalo o Chorvata, jiné mluví o Obodritovi, příslušníku kmenového svazu Polabských Slovanů, v každém případě mělo jít o syna z královské krve. Ostatně rozdíly jazykové a kulturní mezi slovanskými kmeny nemohly v té době být nějak významné. Ivan se měl živit také mlékem ochočené laně, kterou mu Bořivoj zastřelil. Bořivoj I. si pak zval Ivana opakovaně na Tetín a tak trochu ze špatného svědomí založil

potom kostel, z něhož vznikl následně benediktinský klášter.

Ta skála v pozadí na mém obraze reálně existuje a jméno obce je jen počestěnou verzí Ivana. Existuje však legenda, která jméno vysvětluje návštěvou sv. Jana Křtitele, který poustevníku Ivanovi věnoval dřevěný křížek na zahánění zlých duchů. Ti dva se sice v historii míjejí o nějakých 900 let, ale v legendách je možné vše, i zjevení. A to je na nich to krásné, že dokážou překlenout čas v obou směrech. Věřím, že my už teď také.

Původní písemné prameny o existenci sv. Ivana byly zničeny prakticky ve třech vlnách. Za husitských bouří, v době stavovského povstání a zbytek dokonali Švédové v průběhu třicetileté války.

O památky ve Svatém Janu pod Skalou dnes mj. pečuje i nadace, v níž se angažuje též můj přítel, jehož přezdívka Pedro Čmuchaček se v mých zveřejněných textech či legráčkách jistě už objevila, se kterým jsme v tomto kraji kdysi trampovali. Místní obyvatelé, namnoze svázání s minulou existencí komunistické věznice, se s pádem minulého režimu a oživením svatojanské tradice dosud příliš nesmířili. Těžiště práce nadace je proto na chatariích a přespolních.

Navzdory historické nepřízni však zde v okolí roste rostlina, která si vytrvale udržuje tradiční lidový název Ivanovy vousy (Kavyl Ivanův). Současně je vidět, že „svatost“ jako výraz úcty nemusí být nutně svázána jen s církevním přístupem, ale může vycházet i z lidového cítění. Vždyť i Anežka Přemyslovna byla v Čechách považována za svatou dávno před církevní kanonizací.